

Haridus- ja Noorteamet
harno@harno.ee
Lõõtsa tn 4
Tallinn
11415, Harju maakond

19.11.2024

nr 11.3-1/24/1637

OTSUS finantskorrektsiooni tegemise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood: 70007340; edaspidi *rakendusüksus*) teeb meetme „Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed“ tegevuse „Kõrghariduse kvaliteet ja rahvusvahelistumine“ tegevuse „Kõrghariduse kvaliteet ja rahvusvahelistumine“ raames otsuse Haridus- ja Noorteameti (edaspidi *toetuse saaja* või *hankija*) projektis nr 2021-2027.4.04.24-0007 „Kõrghariduse kvaliteet ja rahvusvahelistumine“ (edaspidi *projekt*).

Rakendusüksus tuvastas riigihanke nr 243173 „Meenete ja reklaamkingituste ostmine“ kontrollimise käigus, et toetus saaja ei ole järginud riigihangete seaduses¹ sätestatud korda, mistõttu kohaldab rakendusüksus rikkumisega seotud kuludele finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 314,85 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS*) § 28 ja § 29 lg 1, Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ÜM2022*) § 34 lg 1 p 2, § 35 lg-d 1, 3 ja 5, § 36, § 37 lg 4, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ÜM2014*) § 22 lg 1 ja § 22⁸ ning haridus- ja teadusministri 27.12.2023 käskkirja nr 1.1-2/23/363 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Ettevõtlus ja karjääriõppe süsteemne arendamine kõigil haridustasemetel“ Lisa 1“ (edaspidi *käskkiri*) p 17, samuti toetuse saajaga peetud kirjavahetus ning projekti raames esitatud hanke nr 243173 kulud.

1. Riigihankes nr 243173 tuvastatud rikkumised

Toetuse saaja viis avatud hankemenetlusena läbi rahvusvahelise riigihanke nr 243173 (hanketeade avaldati 29.11.2021; edaspidi *hange nr 243173*) pakkumuste esitamise tähtajaga 05.01.2022. Hankemenetluse tulemusel sõlmiti kolme edukaks tunnistatud pakujaga VM Disain OÜ (12662858), Roi OÜ (10060150) ja Kinkston OÜ (10947930) raamleping nr 1.6-5/22/158

---

¹ Käesolevas otsuses rakendatakse riigihanke nr 243173 läbiviimise ajal kuni 31.05.2022 kehtinud riigihangete seaduse redaktsiooni.

(edaspidi *raamleping*) maksimaalse kogumaksumusega 300 000 eurot (käibemaksuta), tähtajaga 36 kuud.

Käskkirja punkt 11.1 sätestab, et elluviijale kohalduvad lisaks käskkirjas sätestatud ÜM2022 §-s 11 sätestatud kohustused, mille lõike 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima riigihangete seadust, kui ta on hankija riigihangete seaduse tähenduses. Haridus- ja Noorteamet on avaliku sektori hankija RHS § 5 lg 2 p 1 tähenduses ja on kohustatud seega läbi viima riigihanke, järgides RHSis sätestatud korda.

Rakendusüksus tuvastas hanke kontrollimisel järgmised rikkumised:

- hankeleping on sõlmitud raamlepingu tingimusi eirates;
- minikonkursi läbiviimine ei ole läbipaistev.

Rakendusüksus käsitleb loetletud rikkumisi alljärgnevatel alapunktides 1.1–1.2.

1.1. Hankeleping on sõlmitud raamlepingu tingimusi eirates

1.1.1. Rikkumiste asjaolud ja toetuse saaja selgitused

Hankija kehtestas raamlepingu punktis 4 regulatsiooni raamlepingu alusel sõlmitavate hankelepingute tegemiseks ning minikonkursside korraldamiseks:

„4.1. Lepingu täitmine ehk toodete ostmine toimub vastavalt hankija vajadustele, hankija poolt korraldatavate minikonkursside ja esitatavate tellimuste alusel.

4.2. Minikonkursi korraldamise all peab hankija silmas, et hankija esitab täitjatele toote ostmise vajaduse tekkimisel vastavasisulise hinnapäringu (esitades pakkumuse koostamiseks vajalikud andmed ja tellimuse täitmise tingimused) ehk minikonkursi kutse, millele täitjad esitavad pakkumuse. Pakkumuste hulgast selgitatakse välja iga vastava minikonkursi edukas pakkumus ehk vastava tellimuse täitja.

4.3. Hankija jätab endale õiguse osta tooteid ilma minikonkursita RHS § 30 lg 8 alusel lisa 1 ära kirjeldatud toodete osas juhul, kui sellise ühekordse tellimuse maksumus on väiksem kui 3000 (kolm tuhat) eurot käibemaksuta. Sellisel juhul:

4.3.1. pöörduv hankija esimese 12 (kaheteist) kuu jooksul raamlepingu sõlmimisest otse selle täitja poole, kes riigihankes pakkus tellimuse aluseks olevatele toodetele vastavalt tellimuse kogusele odavaima hinna. Kui täitja keeldub tellimuse täitmisest, on hankijal õigus pöörduda hinna poolest järgmise täitja poole jne.

4.3.2. iga järgmise 12 (kaheteist) kuu möödudes küsib hankija kõigilt raamlepingu partneritelt selleks hetkeks teadaolevate meenete jaoks uued ühikuhinnad, mis on siduvad järgmiseks 12 (kaheteist) kuu pikkuseks perioodiks. Hankija pöörduv vastaval perioodil otse selle täitja poole kes pakkus sellel perioodil tellimuse aluseks olevatele toodetele vastavalt tellimuse kogusele odavaima hinna. Kui täitja keeldub tellimuse täitmisest, on hankijal õigus pöörduda hinna poolest järgmise täitja poole jne.

4.4. Minikonkursile pakkumuse esitamine ei ole täitjale kohustuslik.

4.5. Minikonkursi läbiviimisel lähtuvad pooled lepingus ja riigihangete seaduses sätestatud tingimustest.

4.5.1. Hankija edastab kõigile täitjatele minikonkursi kutse ehk hinnapäringu kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Juhul, kui minikonkursi tellimuse maksumus on 30 000 (kolmkümmend tuhat) eurot ilma käibemaksuta või enam, viiakse minikonkurss läbi riigihangete registri vahendusel.

4.5.2. Hankija annab minikonkursi pakkumuste esitamiseks mõistliku tähtaja, mis ei ole lühem kui 5 (viis) tööpäeva.

4.5.3. Täitja esitab pakkumuse vastavalt hankija poolt nõutule, kas kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis või riigihangete registri vahendusel.

4.6. Hankija määratleb minikonkursi kutses vähemalt järgneva:

4.6.1. Tellimuse täitmise tingimused ehk tehnilise kirjelduse koos infoga toodete koguste, tarnetähtaja ja –koha, näidise esitamise vajaduse ning muu olulise info osas;

4.6.2. minikonkursi pakkumuste hindamiskriteeriumid vastavalt lepingu punktile 4.9., pakkumuse esitamise tähtaja ja tingimused.

4.7. Minikonkursi kutses on hankijal õigus küsida pakutavate toodete näidiste esitamist. Toodete näidiste eest ei tohi hankijale täiendavaid kulusid kaasneda. Hankija tagastab näidise täitja soovi korral pärast minikonkursi läbiviimist.

4.8. Kui minikonkursi esemeks on lisas 1 kirjeldatud tooted või iga 12 (kaheteist) kuu järel uuendatud nimekirja tooted, ei tohi täitja pakkumus olla antud toote maksumuse osas kallim lisas 1 või iga 12 (kaheteist) kuu järel uuendatud nimekirjas esitatud maksumusest.

4.9. Hankija hindab vastavaks tunnistatud minikonkursi pakkumusi majandusliku soodsuse alusel. Majandusliku soodsuse hindamise kriteeriumiks võib olla kas:

4.9.1. ainult pakkumuse maksumus (osakaaluga 100 väärtuspunkti) või;

4.9.2. kasutades erinevaid kriteeriume nagu madalaim pakkumuse maksumus (osakaaluga 40 väärtuspunkti) ja toote kvaliteet (osakaaluga 60 väärtuspunkti).

4.10. Lepingu punktis 4.9. kirjeldatud ning vastaval juhul kasutatav hindamiskriteerium sätestatakse hankija poolt minikonkursi kutses, lähtuvalt hankija vastava hetke vajadustest ja/või tellimuse asjaoludest.

4.10.1. Kui hankija ei ole minikonkursi kutses pakkumuste hindamiskriteeriumit täpsustanud, hindab hankija ja valib parima pakkumuse ehk minikonkursi eduka pakkuja välja madalaima pakkumuse maksumuse alusel.“

1.1.1.1. Minikonkursil pakkumuste esitamise tähtaeg ei vasta kehtestatud tingimustele

Raamlepingu punkti 4.5.2 kohaselt annab hankija minikonkursi pakkumuste esitamiseks mõistliku tähtaja, mis ei ole lühem kui 5 (viis) tööpäeva.

- Kulurida nr 64
Toetuse saaja esitas 16.10.2023 kl 13:30 raamlepingu partneritele e-kirjaga pakkumuskutse osalemaks minikonkursil kaelapaelte hinnapakumiseks. Pakkumuste esitamise tähtaeg oli 18.10.2023 kl 15:00, mis on vähem kui raamlepingus sätestatud (5 tööpäeva).

Esimene võimalik pakkumuste esitamise tähtaeg oleks pidanud raamlepingu tingimuse kohaselt olema 23.10.2023 kell 24:00.

- Kulurida nr 88
Toetuse saaja esitas 06.02.2024 kell 13:56 raamlepingu partneritele e-kirjaga pakkumuskutse osalemaks minikonkursil kohvrite hinnapakumiseks. Pakkumuste esitamise tähtaeg oli 09.02.2024 kell 15:00, mis on vähem kui raamlepingus sätestatud (5 tööpäeva).

Esimene võimalik pakkumuste esitamise tähtaeg oleks pidanud raamlepingu tingimuse kohaselt olema 13.02.2024 kell 24:00.

- Kuluread nr 91
Toetuse saaja esitas 15.02.2024 kell 9:19 raamlepingu partneritele e-kirjaga pakkumuskutse osalemaks minikonkursil veepudelite hinnapakumiseks. Pakkumuste esitamise tähtaeg oli 16.02.2024 kell 17:00, mis on vähem kui raamlepingus sätestatud (5 tööpäeva).

Esimene võimalik pakkumuste esitamise tähtaeg oleks pidanud raamlepingu tingimuse kohaselt olema 22.02.2024 kell 24:00.

- Kuluread nr 144 ja 191
Toetuse saaja esitas 25.04.2024 kell 9:58 raamlepingu partneritele e-kirjaga pakkumuskutse osalemaks minikonkursil märkmikute ja pastapliiatsite hinnapakumiseks. Pakkumuste

esitamise tähtaeg oli 29.04.2024 kell 15:00, mis on vähem kui raamlepingus sätestatud (5 tööpäeva).

Esimene võimalik pakkumuste esitamise tähtaeg oleks pidanud raamlepingu tingimuse kohaselt olema 03.05.2024 kell 24:00.

Eirates eeltoodud episoodides raamlepingu tingimusi ja jätmata pakkumuste esitamiseks mõistlikku tähtaega, rikkus hankija RHS § 30 lõiget 1 ja § 30 lg 9 punkti 2, samuti raamlepingu tingimusi.

Toetuse saaja selgitas, et kahetsusväärset on hankekutses pakkumuste esitamise tähtajaks jäetud töepoolsest 3 päeva.

1.1.1.2. Hankija ei ole minikonkursil järginud enda kehtestatud hindamiskriteeriumeid

Raamlepingu punkti 4.10.1 kohaselt, kui hankija ei ole minikonkursi kutses pakkumuste hindamiskriteeriumit täpsustanud, hindab hankija ja valib parima pakkumuse ehk minikonkursi eduka pakkuja välja madalaima pakkumuse maksumuse alusel.

▪ Kulurida nr 64

Hankija pakkumuskutse sisaldas:

Soovime hinnapakumisi Study in Estonia kaelapaeltele.

* 200 kaelapaela (piisavalt jämeda, näiteks 2cm lai või ka laiem) - palume hinnapakumist kahepoolsele trükile.

* 300 kaelapaela (piisavalt jämeda, näiteks 2cm lai või ka laiem) - palume hinnapakumist kahepoolsele trükile.

Soovime kaelapaelale Study in Estonia logo ning lisaks sinna juurde Euroopa Liidu logo.

Kaelapaela ja logode kujunduse näide oli lisatud manusesse.

Kuna hankija ei lisanud hindamiskriteeriumeid, siis pidi hankija lähtuma raamlepingu punktist 4.10.1.

Kinkston OÜ pakkumus:

Kaelapael, laius 20 mm, sublimatsioontrükk paela mõlemal küljel. Kinnituseks karabiin.

200 tk 184 eur + km / kokku

300 tk 210 eur + km / kokku

VM Disain OÜ pakkumus:

Kahepoolse trükiga kaelapaelad, 2 cm laiad

200 tk - 1,2 € + km/ tk

300 tk - 1,1 € + km/ tk

Kahepoolse trükiga, 25 mm laiad

200 tk - 1,32 € + km/ tk

300 tk - 1,18 € + km/ tk

Hankija ei valinud kõige madalama maksumusega pakkuja pakkumust. Edukas pakkuja (VM Disain OÜ) pakkus kaelapaelu laiusega 2 cm ja 25 mm. Teine pakkuja pakkus kaelapaelu laiusega 20 mm. Eduka pakkuja pakkumus oli kõige kõrgema maksumusega. Kolmas raamlepingu partner pakkumust ei esitanud.

Hankija ei lähtunud pakkumuste hindamisel enda kehtestatud raamlepingu tingimusest rikkudes sellega RHS § 30 lg-t 1, sest lähtutud ei ole minikonkursi korraldamisel raamlepingus ettenähtud tingimustest.

Toetuse saaja selgitas: „Kaelapaelte päringus oli küsitud hinnapakumist 2 cm või laiematele kaelapaeltele ja sealjuures tegigi pakkumise laiemale sortimendile vaid üks pakkuja (VM Disain). Võimalus pakkuda oma tootesortimendist eri tooteid oli kõigil päringu saajatel.

Tellimuse võtsime sellisel kujul, kuna meil endil ja ka koostööpartneril on olnud 2cm laiuse kaelapaelaga varasemalt nii positiivseid kui negatiivseid kogemusi. Mõnikord on trükk jäänud nõuetekohaselt ning teavitusreeglitega seotud info korrektne ning visuaalselt selge ja loetav, aga mõnikord ka mitte.

Kaelapaelad olid mõeldud KVARA ja Study in Estonia teavitusmaterjali ja sõnumikandjana meie koostööpartneri Eesti Üliõpilaste Liidu 2023 novembris toimunud Euroopa Üliõpilaste Liidu 85. üldkoosolekule Tallinnas (European Students' Union 85th Board Meeting in Tallinn). Euroopa üliõpilasesindajaid planeeriti osalema üle 100, kes kõik saavad olla tulevased Eesti ülikoolide ja rakenduskõrgkoolide magistrandid või doktorandid. Arutasime kaelapaelte omadusi, sealjuures laiust, partneriga ja nende hinnangul jäid Euroopa Liidu logod ja sõnum abikõlblikult, loetavalt ja tulemuslikult paistma 2,5 cm kaelapaelte. Olgugi, et teised pakkujad ei soovinud tutvustada oma tootesortimendi eri tooteid ja ka laiemate mõõtmetega kaelapaelu, siis tutvusime ise pakkujate kodulehtede tooteportfelliga ning vaatasime läbi ka laiema tooted. Kinkstonil oli kaks toodet, mis mõlemad olid tunduvalt kallimad (üle 2 euro või 1,65 euro). Kuna soovisime oma ressursse kasutada võimalikult säästlikult, ei soovinud me riskida mõlema versiooni tellimisega, vaid eelarve kokkuhoidu silmas pidades valisime kindlalt abikõlbliku versiooni. Kõigilt pakkujate oli küsitud hinnapakumist 2 cm või laiemale kaelapaelale ja kuna pakkumise laiematele paeltele tegi vaid VM Disain, siis valisime sellest pakkumisest soodsama tükihinnaga ehk 300 tk tellimuse.“

1.1.2. Rakendusüksus seisukoht ja õiguslik põhjendus

Otsuse punktis 1.1.1.1 nimetatud juhtumid:

RHS § 30 lõike 1 kohaselt tuleb raamlepingul põhinevad hankelepingud sõlmida lähtuvalt raamlepingu tingimustest ning RHS §-s 30 sätestatud korrast.

RHS § 30 lg 9 punkti 2 kohaselt hankija sätestab pakkumuste esitamiseks mõistliku tähtaja, arvestades hankelepingu eseme keerukust ja pakkumuste esitamiseks vajalikku aega. Mõistlik aeg on määratlemata õigusmõiste, mis sõltub konkreetsetest asjaoludest. Hankija peab määrama pakkumuste esitamiseks tähtaja, mis võimaldab mh tutvuda pakkumuse esitamise ettepanekus kajastatud asjaoludega, komplekteerida vastavalt asjaoludele pakkumus ning see hankijale esitada. Erisusena ei näe raamlepingu regulatsioon ette aga minimaalseid tähtaegu, mistõttu on hankijal raamlepingu puhul pakkumuste esitamise tähtaja määramisel laiem kaalutlusruum. Sellegipoolest piirab selle kaalutlusõiguse kuritarvitamist riigihanke korraldamise üldpõhimõttena proportsionaalsuse põhimõte (RHS § 3 p 1).

Hankija ise on raamlepingu punktiga 4.5.2 kehtestanud pakkumuste esitamise mõistlikuks tähtjaks vähemalt 5 tööpäeva.

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 135 lg 1 kohaselt hakkab tähtaja kulgemine järgmisel päeval pärast selle kalendripäeva saabumist, millega määrati kindlaks tähtaja algus. TsÜS § 136 lg 9 alusel loetakse päevaks ajavahemikku keskööst keskööni. TsÜSi kohaselt oleks pidanud pakkumuste esitamise tähtaeg kulureal nr:

- 64 olema 23.10.2023 kell 24:00. Hankija aga andis pakkumuste esitamise tähtjaks vähem kui 2 tööpäeva, mis on enam kui 60% lühem kui raamlepinguga nõutud.
- 88 olema 13.02.2024 kell 24:00. Hankija aga andis pakkumuste esitamise tähtjaks vähem kui 3 tööpäeva, mis on enam kui 50% lühem kui raamlepinguga nõutud.
- 91 olema 22.02.2024 kell 24:00. Hankija aga andis pakkumuste esitamise tähtjaks ühe tööpäeva, mis on 80% lühem kui raamlepinguga nõutud.

- 144 ja 191 olema 03.05.2024 kell 24:00. Hankija aga andis pakkumuste esitamise tähtjaks vähem kui 2 tööpäeva, mis on enam kui 60% lühem kui raamlepinguga nõutud.

Raamlepingu punktiga 4.5.2 on konkreetselt sätestatud pakkumuste esitamise minimaalseks mõistlikuks tähtjaks 5 tööpäeva. Selle raamlepingu sätte alusel oleks pidanud hankija andma pakkumuste esitamise tähtjaks vähemalt 5 tööpäeva, aga andis kõikidel eelnimetatud minikonkurssidel pakkumuste esitamise tähtjaks enam kui 50% lühema tähtja kui raamlepinguga nõutud.

Kõikidel minikonkurssidel jättis pakkumuse esitamata üks ja sama raamlepingu partner. Pakkumuse mitteteinud raamlepingu partner kinnitas, et nendele minikonkurssidele jäi pakkumus esitamata, kuna ei jõutud õigeks kellajaks pakkumust valmis, pikema tähtja korral oleks kindlasti pakkumus esitatud.

Kohtuasjades nr C-42/13 ja C-496/99 on Euroopa Kohus rõhutanud, et võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega seondub hankija kohustus rangelt kinni pidada just hankija enda kindlaksmääratud tingimustest. Hankija on enda poolt kehtestatud hanketingimustega seotud ega saa asuda kõnealuseid tingimusi menetluse hilisemas etapis pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva möödumist õigusvastaselt muutma.

Eirates raamlepingus sätestatud tähtja andmise kohustust, rikkus hankija muu hulgas RHS § 3 punktides 1 ja 2 väljendatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid. Jätmata minikonkurssidel raamlepingu partneritele raamlepingus sätestatud aega pakkumuse esitamiseks, ei ole hankija käitunud minikonkursi korraldamisel läbipaistvalt ega proportsionaalselt ning pole kohelnud pakkujaid võrdselt.

Käesoleval juhul oleks suure tõenäosusega nõutava tähtja jooksul teinud kolmas raamlepingu partner samuti pakkumused, kui hankija oleks andnud vähemalt raamlepingus sätestatud minimaalse pakkumuste esitamise tähtja. Viidatud üldpõhimõtete rikkumine võib viia ka RHS § 3 punktis 5 toodud rahaliste vahendite säästliku ja otstarbeka kasutamise printsiibi riiveni.

Võttes arvesse, et lühem tähtaeg mõjutab minikonkursside pakkujate ringi, ei saa välistada vastavast rikkumisest tulenevat kahju rahastusfondile.

Lähtuvalt eeltoodust on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja ei ole järginud RHS § 3 ja rikkunud RHS § 30 lg-t 1 ja lg 9 punkti 2.

Otsuse punktis 1.1.1.2 nimetatud juhtum:

Kuna hankija ei kehtestanud pakkumuskutses hindamiskriteeriumeid, siis pidi hankija minikonkursil järgima raamlepingu punkti 4.10.1. Hankija ei järginud raamlepingu punkti 4.10.1 ja tellis kaelapaelad pakkujalt, kes tegi kõige kallima pakkumuse.

Hankija ei täpsustanud pakkumuskutses, et üheks hindamiskriteeriumiks on kaelapaela laius. Hankija küsis pakkumuskutses: *piisavalt jäme, näiteks 2 cm lai või ka laiem*. Ehk pakkujad said pakkuda kas 2 cm laiusega või laiemat. Hankija küll väitis, et tutvuti ise pakkujate kodulehtede tooteportfelliga ning vaadati läbi ka laiemad tooted ning Kinkston OÜ-l oli kaks toodet, mis mõlemad olid tunduvalt kallimad (üle 2 euro või 1,65 euro), aga kontrolljälge pole sellest rakendusüksusele esitatud. Samas pole ka teada, kas minikonkursil oleks Kinkston OÜ esitanud pakkumuses täpselt samasugused ühikuhinnad kui olid kodulehel.

Järelikult ei ole hankija järginud minikonkursi läbiviimisel enda kehtestatud tingimusi. Kui pakkujad oleksid teadnud, et hankijale on peale maksumuse olulised ka muud tingimused, siis suure tõenäosusega oleksid nad pakkunud teistsuguseid tooteid ja minikonkursi tulemus oleks võinud olla teine.

Kohtuasjades nr C-42/13 ja C-496/99 on Euroopa Kohus rõhutanud, et hankemenetluse võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega seondub hankija kohustus rangelt kinni pidada just hankija enda kindlaksmääratud tingimustest. Hankija on enda poolt kehtestatud hanketingimustega seotud ega saa asuda kõnealuseid tingimusi hankemenetluse hilisemas etapis pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva möödumist muutma või laiendama. Sama põhimõte kehtib ka minikonkurssidel.

Hankija on rikkunud RHS § 30 lg-t 1, sest lähtunud ei ole minikonkursi korraldamisel raamlepingus ettenähtud tingimustest. Minikonkurss ei olnud läbipaistev ja kontrollitav, hankija ei järginud RHS § 3 üldpõhimõtteid. Pole teada, kuidas oleks see mõjutanud pakkumuste maksumust ja minikonkursi tulemust, kui pakkujad oleksid teadnud, et pakkumuste hindamisel hankija ei lähtu raamlepingu tingimustest.

1.1.3. Rikkumisele kohalduv finantskorrektsiooni määr

ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust.

ÜM2022 § 35 lg 1 sätestab, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine on toonud kaasa rahalise mõju, vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti tegevusele eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud juhul, kui käesolevas jaos on sätestatud teisiti.

ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse riigihankega seotud rikkumise korral ÜM2014 §-e 22–22⁹.

Otsuse punktis 1.1.1.1 toodud rikkumiste osas esinevad ÜM2014 § 22⁸ toodud asjaolud, mille kohaselt, kui hankemenetluses ilmneb §-des 22–22⁷ nimetatata riigihangete seaduse rikkumine, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.

ÜM2014 § 21 lõike 1 kohaselt vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10 või 25 protsenti tegevustele või tegevuste kogumile eraldatud toetusest.

Rakendusüksuse hinnangul ei ole käesoleva rikkumise olulisust ja raskust hinnates proportsionaalne rakendada kõige rangemat finantskorrektsiooni määra. Arvestades menetluse eripära (minikonkurssi), ei pea rakendusüksus sellises suurusjärgus korrektsiooni tegemist proportsionaalseks. Rakendusüksuse hinnangul on praegusel juhul põhjendatud rakendada korrektsiooni 5%-lises määras, kuivõrd tegemist on eelduslikult väikese finantsmõjuga rikkumisega. Kuivõrd minikonkursil on võimalike pakkujate ring teada ning oluliselt piiratum kui raamlepingu sõlmimisele eelnenud hankemenetluses, siis on rikkumise tulemusel tekkinud finantsmõju tõenäosus väiksem. Seda eriti olukorras, kus rikkumisest on mõjutatud vaid üks pakkuja, kes andis teada, et pikema tähtaja korral oleks pakkumus küll esitatud, aga pole teada, kas tema pakkumus oleks ka edukaks osutunud.

Rakendusüksuse hinnangul ei esine siiski sedavõrd erandlikke ja kaalukaid asjaolusid, et kirjeldatud rikkumise osas rakendada 5%-st madalamat finantskorrektsiooni määra. Toetuse saaja andis minikonkurssidel pakkumuste esitamiseks raamlepingus ettenähtud tähtajast enam kui 50% lühema tähtaja, mis tõendatult mõjutas ühe raamlepingu partneri osalemist minikonkursil. Seega

ei ole tegemist marginaalse kõrvalekaldega raamlepingu tingimustest, et võiks pidada põhjendatuks viiest protsendist madalama, nt 2%-list finantskorrektsiooni.

Otsuse punktis 1.1.1.2 toodud juhtumi puhul esinevad esinevad ÜM2014 § 22⁸ toodud asjaolud, mille kohaselt, kui hankemenetluses ilmneb §-des 22–22⁷ nimetatata riigihangete seaduse rikkumine, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hanklepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.

ÜM2014 § 21 lõike 1 kohaselt vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10 või 25 protsenti tegevustele või tegevuste kogumile eraldatud toetusest.

Rakendusüksuse hinnangul ei ole käesoleva rikkumise olulisust ja raskust hinnates proportsionaalne rakendada kõige rangemat finantskorrektsiooni määra. Arvestades menetluse eripära (minikonkurssi), ei pea rakendusüksus sellises suurusjärgus korrektsiooni tegemist proportsionaalseks. Rakendusüksuse hinnangul on praegusel juhul põhjendatud rakendada korrektsiooni 5%-lises määras.

Kuivõrd minikonkursil on võimalike pakkujate ring teada ning oluliselt piiratum kui raamlepingu sõlmimisele eelnenud hankemenetluses, siis võib finantsmõju minikonkursil raamlepingu reeglite mittekorrektse järgimise korral olla väiksem kui riigihankemenetluses.

Rakendusüksuse hinnangul ei esine siiski sedavõrd erandlikke ja kaalukaid asjaolusid, et kirjeldatud rikkumiste osas rakendada 5%-st madalamat finantskorrektsiooni määra. Toetuse saaja viis läbi minikonkursi viisil, mis ei olnud läbipaistev ja läks vastuollu raamlepingus sätestatud tingimustega. Kui pakkujad oleksid teadnud, et hankija hindab minikonkursil pakkumusi muude tingimuste alusel kui kõige madalam maksumus, võinuks pakkumuste sisu, maksumus ja minikonkursi tulemus olla teine.

1.2. Minikonkursi läbiviimine ei ole läbipaistev

1.2.1. Rikkumise asjaolud ja toetuse saaja selgitused

Kulurea nr 144 ja 191 pakkumuskutse sisaldas järgmist infot:

*„Study in Estonia sooviks hinnapakkumist ökoloogilisele (nt taaskasutatud paberist valmistatud) A6 formaadis spiraalsele viisakamale **märkmikule** (võib olla koos pastakaga).*

Märkmiku esikaanele sooviksime ka lihtsamat kujundust. Kujundus peaks olema märkmiku peale trükitud, mitte kleebitud. Palume kasutada Aino fonti.

Trükk/kujundus: slogan (Today is a great day to learn something new), hankija logod- Study in Estonia logo, Ühtekuuluvuspoliitika fondide logo

(<https://pilv.rtk.ee/s/5JcFsJMFJqedZq2?path=%2FKAasrahastanud%20EL%20kaksiklogod%20ENG>)

Haridus-ja Noortemameti logo (inglise keeles)

(<https://pilv.riigikantselei.ee/index.php/s/4zZtXRmyLFMeEm6?path=%2FAmetid%2FHaridus-%20ja%20Noorteamet>), palun mitte kasutada vapiga logo).

*Pakkumist sooviks kogustele **100 ja 200 tk.***

*Study in Estonia sooviks hinnapakkumist viisakamale **puidust pastapliiatsile**. Pastakas võiks olla valmistatud käsitööna. Pastaka peale sooviksime ka kujundust (graveeringuna nt).*

Trükk/kujundus: slogan (Forests cover over half of Estonian territory (palume kasutada Aino fonti)) + veebi viide „studyinestonia.ee“ (slogan ja veebi aadress ei pea olema samal küljel)

Ühtekuuluvuspoliitika fondide logo

(<https://pilv.rtk.ee/s/5JcFsJMFJqedZq2?path=%2FKaasrahasanud%20EL%20kaksiklogod%20EST>).

Pakkumist sooviks kogustele 1000 tk ja 2000 tk. “

Pakkumuse esitasid kaks pakkujat kolmest:

- Roi OÜ pakkumus:
Märkmikud 100 tk 265 eurot ja 200 tk 504 eurot; pastapliiatsid 1000 tk 685 eurot ja 2 000 tk 1 255 eurot. Pakkumuse kogumaksumus 2 709 eurot.
- VM Disain OÜ pakkumus:
Märkmikud (kolmest variandist kõige soodsam) 100 tk - 222 eurot ja 200 tk 422 eurot; pastapliiatsid 1000 tk graveeringutega 1 710 eurot ja 2000 tk graveeringutega 3 240 eurot. Pakkumuse kogumaksumus 5 594 eurot.

Hankija otsustas pakkumusi hinnata osadena ning tellis pastapliiatsid 2000 tk Roi OÜlt summas 1 255 eurot ja märkmikud VM Disain OÜlt 250 tk summas 602,50 eurot. Sealjuures muutis hankija peale pakkumuste esitamist VM Disain OÜ-ga läbirääkimiste käigus märkmikute kogust ja lisades märkmikuga komplektis olnud pastapliiatsile peale logo trüki, mis muutis VM Disain OÜ märkmikute ühikuhinda kallimaks (2,41 eurot/tk, enne 200 tk tellimisel 2,11 eurot/tk).

Raamleping ega ka pakkumuskutse ei sisalda infot, et hankija hindab minikonkurssidel tooteid eraldi ehk jagab minikonkursi ühe menetluse raames osadeks ja ei vaata pakkumust kui ühtset tervikut. Toetuse saaja ei ole järginud RHS § 3 üldpõhimõtteid.

Toetuse saaja selgitus: „*Vastavalt raamlepingule võib hinnata pakkumisi toodete lõikes eraldi. /.../ Oleme lähtunud põhimõttest, et lepingus ei ole keelatud küsida pakkumist odavama ühikuhinna alusel versus odavama kogumaksumuse alusel. Kõnealusest päringus küsiti kahe erineva toote kohta ning valik tehti odavama ühikuhinna maksumuse alusel. Ühe pakkuja pakkumuses olid soodsamad pastapliiatsid ja teises pakkuja pakkumuses oli soodsamad märkmikud.*“

1.2.2. Rakendusüksus seisukoht ja õiguslik põhjendus

Hankija ei ole käitunud minikonkursi läbiviimisel läbipaistvalt jagades pakkumuste hindamise faasis minikonkursi osadeks. RHS §-s 3 kirjeldatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte eesmärk on, et pakkujad teaksid täpselt hanke tingimusi, et menetlus ise oleks läbipaistev ja kontrollitav toetuse andjate ning pädevate asutuste poolt. Seadusandja on muuhulgas rõhutanud, et hankemenetlus peab olema läbiviidud selgete ja üheste reeglite alusel, mille järgimine on nii sisu kui vormi poolest tagantjärei tuvastatav.

Raamlepingus ei ole sätestatud, kas hankija hindab minikonkurssidel nimetatud tooteid eraldi või ühtse tervikuna. Samuti puudus vastav info konkreetsetes pakkumuskutses. Tavapäraselt hinnatakse hankemenetluses pakkumust ühtse tervikuna, kui just hankija ei ole eraldi märkinud, et hindab tooteid eraldi ehk osade kaupa. Kui raamlepingu partnerid oleksid teadnud, et hankija hindab minikonkursil tooteid eraldi, oleks pakkumuste sisu, maksumus ja minikonkursi tulemus võinud olla teine.

Lisaks eeltoodule rikkus hankija RHS §-s 3 sätestatud isikute võrdse kohtlemise põhimõtet, kui muutis pärast pakkumuste esitamist hankija tellitava toote tingimusi, pidades läbirääkimisi tehniliste andmete muutmise üle ainult ühe raamlepingu partneriga, kes esitas märkmikule soodsaima ühikuhinna. Isikute võrdse kohtlemise põhimõtte tähendab seda, et toetuse saaja ei tohi

luua ühelegi võimalikule pakkujale soodsamat olukorda. Võrdse kohtlemise põhimõte eeldab, et samadel asjaoludel koheldakse isikuid ühte moodi.

1.2.3. Rikkumisele kohalduv finantskorrektsiooni määr 5%

ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust.

ÜM2022 § 35 lg 1 sätestab, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine on toonud kaasa rahalise mõju, vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti tegevusele eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud juhul, kui käesolevas jaos on sätestatud teisiti.

ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse riigihankega seotud rikkumise korral ÜM2014 §-e 22–22⁹. Otsuse punktis 1.2 toodud rikkumise osas esinevad ÜM2014 § 22⁸ toodud asjaolud, mille kohaselt, kui hankemenetluses ilmneb §-des 22–22⁷ nimetatata riigihangete seaduse rikkumine, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.

ÜM2014 § 21 lõike 1 kohaselt vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10 või 25 protsenti tegevustele või tegevuste kogumile eraldatud toetusest.

Rakendusüksuse hinnangul ei ole käesoleva rikkumise olulisust ja raskust hinnates proportsionaalne rakendada kõige rangemat finantskorrektsiooni määra. Arvestades menetluse eripära (minikonkurssi), ei pea rakendusüksus sellises suurusjärgus korrektsiooni tegemist proportsionaalseks. Rakendusüksuse hinnangul on praegusel juhul põhjendatud rakendada korrektsiooni 5%-lises määras.

Kuivõrd minikonkursil on võimalike pakkujate ring teada ning oluliselt piiratum kui raamlepingu sõlmimisele eelnenud hankemenetluses, siis võib finantsmõju minikonkursil raamlepingu reeglite mittekorrektse järgimise korral olla väiksem kui riigihankemenetluses.

Leevendavaks asjaoluks on see, et vaatamata sellele, et hankija muutis märkmiku tehnilisi tingimusi ja VM Disain OÜ uus märkmikule pakutud ühikuhind oli esialgsest kallim, jäi see siiski madalamaks, kui Kinkston OÜ pakutud märkmiku esialgne ühikuhind. Seega, tehniliste andmete muutmine ei mõjutanud pakkumuste paremusjärjestust.

Rakendusüksuse hinnangul ei esine siiski sedavõrd erandlikke ja kaalukaid asjaolusid, et kirjeldatud rikkumiste osas rakendada 5%-st madalamat finantskorrektsiooni määra. Toetuse saaja viis läbi minikonkursi viisil, mis ei olnud läbipaistev ja läks vastuollu raamlepingus sätestatud tingimustega. Kui raamlepingu partnerid oleksid teadnud, et hankija hindab minikonkursil tooteid eraldi ja toote tehnilised näitajad võivad olla küsitust teistsugused, oleks pakkumuste sisu, maksumus ja minikonkursi tulemus võinud olla teine.

1.3. Hankelepingu kuludele tervikuna rakendatav finantskorrektsiooni määr

ÜM2022 § 35 lõike 3 kohaselt, kui ühes hankes tuvastatakse enam kui üks rikkumine, mille mõju ei ole võimalik hinnata või selle hindamine on ebamõistlikult aja- või ressursimahukas, siis sama hanke erinevate rikkumiste korral rakendatakse suurimat finantskorrektsiooni määra.

Kuna hankes on tuvastatud enam kui üks rikkumine, millest käesoleva otsuse punktides 1.1.1.1, 1.1.1.2 ja 1.2 kirjeldatud rikkumiste osas peab rakendusüksus põhjendatuks kohaldada 5-protsendilist finantskorrektsiooni määra, siis rakendatakse rikkumisega seotud hankelepingu kulude (kuluread nr 64, 88, 91, 144 ja 191) puhul tervikuna finantskorrektsiooni määra 5% ulatuses.

ÜM2022 § 35 lõike 5 alusel, ühtse määra alusel kulude hüvitamise korral kohaldatakse finantskorrektsiooni nii kuludele, millelt arvestatakse ühtset määra, kui ka ühtse määra alusel arvestatud kuludele.

Rakendusüksus selgitab, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtuasjades nr C-743/18 ja C 406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

1.4. Hanke kuludele rakendatav finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Hanke raames tekkinud kulusid on projekti raames esitatud:

Kulurea nr	Tegevus 7. Kõrghariduse kvaliteedi ja rahvusvahelistumise elluviimise toetamine (sh käibemaks)	Tegevus 8. Ühtse määra alusel kulu (Otsene kulu 7%)	KOKKU	Maksmise seis
64	424,80	29,74	454,54	välja makstud
88	2 450,93	171,57	2 622,50	välja makstud
91	742,98	52,01	794,99	välja makstud
KOKKU välja makstud	3 618,71	253,32	3 872,03	
144	1 531,10	107,18	1 638,28	välja maksmata
191	735,05	51,46	786,51	välja maksmata
KOKKU välja maksmata	2 266,15	158,64	2 424,79	
KÕIK KOKKU	5 884,86	411,96	6 296,82	

Lähtuvalt otsuse punktides 1.1, 1.2 ja 1.3 loeb rakendusüksus hankelepinguga seotud kuludest mitteabikõlblikuks 314,85 eurot (6 296,82*5%), millest toetus on 100%.

ÜM2022 § 37 lõike 3 kohaselt vähendatakse finantskorrektsiooni otsuse tegemisel toetuse ja omafinantseeringu eelarvet vastavalt finantskorrektsiooni otsuse tegemise ajal toetuse andmise tingimuste käskkirjas kehtivale proportsioonile. Kui projekti toetuse ja omafinantseeringu proportsioon on muutunud, vähendatakse väljamakstud toetust ja omafinantseeringut vastavalt makse tegemise ajal kehtivale toetuse proportsioonile.

ÜM2022 § 37 lõike 4 alusel vähendab rakendusasutus finantskorrektsiooni otsuse alusel toetuse andmise tingimuste käskkirjaga kinnitatud abikõlblike kulude eelarvet. Kui vastavat muudatust ei ole tehtud, loetakse, et finantskorrektsiooni otsuses nimetatud ulatuses on projekti abikõlblike kulude eelarve väiksem.

2. Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Tulenevalt ÜSS § 13 lg 2 punktist 3 annab rakendusüksus enne finantskorrektsiooni otsuse tegemist võimaluse toetuse saajal esitada oma seisukohad. Rakendusüksus edastas 31.10.2024 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht antud otsuse kohta hiljemalt 14.11.2024.

Toetuse saaja andis 12.11.2024 rakendusüksusele teada, et vastuväited puuduvad.

3. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti raames mitteabikõlblikuks 314,85 eurot, millest toetus on 314,85 eurot;
2. nõuda toetuse saajalt tagasi toetus summas 193,61 eurot;
3. toetuse saajal maksta 60 kalendripäeva jooksul finantskorrektsiooni otsuse kehtima hakkamise päevast arvates tagasimaksmisele kuuluv toetus summas 193,61 eurot Rahandusministeeriumi pangakontole SEB Pank – a/a EE891010220034796011 (SWIFT: EEUHEE2X) või Swedbank – a/a EE932200221023778606 (SWIFT: HABAE2X) või Luminor Bank EE701700017001577198 (SWIFT: NDEAEE2X) või LHV Pank EE777700771003813400 (BIC/SWIFT: LHVBE22) viitenumbri 2800082938. Selgituseks märkida projekti number ja finantskorrektsiooni otsuse number.
4. vähendada hankega nr 243173 seotud KD-de nr 144 ja 191 abikõlblike kulusid 5% võrra;
5. teha rakendusasutusele ettepanek vähendada projekti eelarve summat vastavalt otsuse punktis 1.4 toodule.

Otsuse peale on õigus esitada ÜSS § 31 lg 1, § 32 lg 3 ja haldusmenetluse seaduse § 75 kohaselt vaie rakendusüksusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai või oleks pidanud otsusest teada saama.

(allkirjastatud digitaalselt)

Helge-Ülle Luide
sotsiaal- ja regionaalarengu talituse juhataja
toetuste rakendamise osakonna juhataja ülesannetes

Koostaja: Kairi Puur
66 32051
Kairi.Puur@rtk.ee

